

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Vrîl de Duminecă pe an
— 4 coroane.

Pentru România și
trănitare pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napoză

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefracate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Calăii culturii.

(S.) Când vrea Dumnezeu să bată pe cineva, îi ia mințile, zice un proverb.

Ne vine în minte acest proverb în fața hotărârii comisiunii de instrucțiune a orașului Budapesta, hotărâre prin care s'a decretat, că nu este de trebuință ca limba germană să fie predată în școlile din capitala țării.

Cătă orbie șovinistă! ce mare păcat față cu cultura, cuprinde această hotărâre!

Vrăjmășia șovinistilor maghiari contra Germanilor și pe această cale trebuia să se dovedească; dar tristele efecte, pierderile, pe urma acestei vrăjmășii, de sigur că nu Germanii le vor suferi.

Uitând binefacerile culturii germane, uitând de recunoștința ce datorăm vastei și puternicei culturi germane, într-oc privește dezvoltarea vieții politice și culturale, în orbăia lor șovinistă compatrioții nostri uită și de avantajile pe cari le oferă viitorimei adăparea la bogatul izvor german.

Mărginindu-se învățământul în școlile maghiare numai la limba maghiară, în ce îngust cadru va fi strînsă cultura generală! Generațiile viitoare maghiare adaptându-se la acest singur izvor, la „cuceririle spiritului maghiar“, în ce grele împrejurări vor fi puse, cât de mărginite și neputincioase își vor apărea chiar siesi, în momente grele — cum au mai fost, și la Paris.

Buciumând și perorând am auzit în nenumărate rînduri pe compatrioții noștri maghiari, că școlile din Ungaria și instrucția, sunt superioare chiar și celor din Franța. Și poate că s'au și gînit șovinisti, cari s'o creadă aceasta, căci numai așa s'ar mai putea explica faptul că tendința de a reduce la o importanță cu totul secundară studiul limbilor străine, în special al limbii germane, și excluderea lui chiar, mergă progresând.

„Centrul politic al monarhiei“, cum se cred șovinisti, în fanatismul lor se avintă atât de sus, încât se cred deja dispensați de a reflecta la cuceririle culturale ale neamurilor mari și culte din Apus. În îngînfarea lor ei au pus deja mîna pe „piatra filosofală“ și preamăresc exclusivismul maghiar până și în „cultură“.

Ne apar într'o stare de suflet inconștientă în această atitudine a lor, căci în loc de a se fi cumințit din pășania trecutului, ei se avintă cu și mai multă furie pe calea în care de astăzi ori s'au potiguit.

Este recentă în amintirea noastră pășania studenților universitari ma-

ghiari la congresul studentesc din Paris. O deservită lipsă de cunoștințe în chestiile ce s'au discutat cu cea ocaziune, mai mult chiar, necunoașterea limbii franceze de către studențimea maghiară, ce rușine, ce fiasco au provocat pentru elita tinerimei maghiare.

Presentarea lor în masă, luxul îmbrăcămintelor lor, etc., nu au avut darul de-a subjuga pe nimeni; cuvîntul lor se aștepta într'o importantă discuție pentru demnitatea lor, și acest cuvînt nu s'a găsit cine să-l rostosească. Educația șovinistă îi umple de fudulie, „cultura națională“ îi face refractari pentru adevărata cultură, îi face incapabili de-a participa cu sufletul la armonia universală a științei, ale cărei porți le deschide cunoștința limbilor marilor popoare-stegare ale culturii.

Și pe când de datoria tuturor acelora cari au să vegheze în această țară asupra progresului cultural ar fi ca să tragă consecvențele neajunsurilor din trecut, un consiliu de instrucțiune din capitala țării vine să mărească șirul neajunsurilor de această categorie.

Nu au ideile de limba franceză studenții maghiari; sunt puși pe cale de-a nu mai pute să-și câștige nici brumă de cunoștință a limbii germane. Rup cu interesele mari ale culturii, se isolează de popoarele culte, — sunt disprețuitori pentru limbile compatrioților lor de alt neam... Ce le rămâne?

Ca să potrivim un rînd din imnul lor național, potrivit cu împregiurările ce-și creează, zicem:

In lumea cultă de-aci înainte pe seama voastră nu va fi loc!...

Și această situație și-o pregătesc în alaiul și aprobarea presei șoviniste, căci șovinismul e patima orbitoare care îi face să nu vadă, cum își taie craca de sub picioare.

E o răsbunare, a cărei criminalitate se resfrînge asupra răsbunătorului; e o răsbunare contra meritatelor palme austriece aplicate pe obrazul șovinismului.

Și dacă inconștient sunt mânați șovinisti spre această satisfacție, e foarte trist pentru ei; e foarte trist când acțiuni de o vitală importanță se sevîrșesc departe de lumina sufletului. Ear' dacă își dau seamă de ceea-ce fac, atunci grele zile pregătesc viitorimei maghiare, zile de întineric... atunci rolul ce ei îndeplinesc, este rolul de calăii culturii.

Ministrul Lukács László în lumină guvernamentală. Cu ocaziunea expunerilor sale asupra bugetului general al statului, ministrul de finanțe a fost obiectul unei deosebite atențiuni din partea presei. O parte din presa maghiară îl laudă pentru prisosul ce se realizează prin bugetul întocmit de Lukács, dar elogii pentru capacitatea sa financiară îi aduc abia câteva ziare provinciale guvernamentale.

Semioficioșul „Budapesti Hirlap“ însă nu poate să-și calce pe inimă, și la loc de frunte vorbește despre opera ministrului de finanțe în termenii următori:

„Acea superioară unitate economică și etică, în care se absorb toate resorturile, înțelegînd și viziunea statului, acea unitate care armonizează ori-ce disonanțe în viața economică, sporirea bunăstării naționale, nu are loc în expunere. Expunerea nu merge decît până la echilibrul de contabilitate, până la mecanica închisă a cumpărării cifrelor de contabilitate.“

Aceasta e părerea raliștilor Apponyisti, mentorii lui „Budapesti Hirlap“ despre perceperea economico-financiară a actualului ministru de finanțe.

Nou proces de presă al „Tribunei“. Di Andreiu Baltes, redactorul responsabil al „Tribunei“ din Sibiu, a fost citat pe Sâmbătă la judele de instrucție Gödri Sándor, pentru a i-se lua interogatoriul într'un nou proces de presă, ce i-s'a intentat. După-cum este informată „Tribuna“, de astă-dată i-s'a împrucesat prim-articolul „Puneți stavilă!“, publicat în numărul 150 din anul acesta.

Constatări prețioase.

În discuțiunile din parlament, în ședința de la 13 l. c. a fost la ordinea zilei chestia regulării comerțului și a comandelor, înlăturarea vigheților, cum le zic ziarele maghiare, din comerțul din patrie, înlăturarea samsarilor.

În ordinea discuțiunii Polonyi Géza ia cuvîntul, și face următoarele constatări:

În Ungaria, în clasa agricultorilor a fost o clasă de manufacturieri, care își îndeplinea cu credință datoriile patrioțice, da ostași și plătia biruri; și a indicat calea pe care pot înflori singuraticile ramuri ale industriei maghiare. Dar ce a devenit vechea industrie maghiară? Unde sunt vechii cizmari și pălărieri? I-a măturat greutatea vremurilor moderne, greutățile publice cari îi apăsau. La Szolnok, atunci când el a fost ales întâia oară, l'au votat 500 cizmari; la ultimele alegeri abia au mai fost 25 cizmari alegători, ceilalți toți s'au prăpădit materialicește. Așa este aceasta și în celelalte părți ale țării, și cu toate meseriile. Ziarele anunțau că Șahul Persiei a cumpărat la ceg-ul Kohn și Heimann...

I-a măturat jidovismul internațional pe toți și a acaparat totul în țara aceasta, — cam târziu fac compatrioții noștri această constatare, o fac că îi arde mucul la degete; dar mai bine târziu, decît nici odată.

Din Dietă.

Camera deputaților.

— Ședința de la 13 l. c. n. —

La ordinea zilei proiectul despre regularea comandelor de negoț și industrie. Ar fi fost a se desbata proiectul despre industria și comerțul ambulant, care s'a prezentat camerei încă în anul 1893. Acest proiect însă — a dispărut, pe când tocmai era să se discute și în casa magnaților. Deputatul Rátkay László face deci atent guvernul, ca asemenea inconvenient să nu se mai repetească în viitor.

Incepîndu-se desbaterile în general asupra proiectului, cel dintîiu a vorbit deputatul Polonyi Géza, care a arătat pe larg starea de până acum și de azi a industriei mici din țară, cum și scăderile și mijloacele de îndreptarea rîului, atât de păgubitor pentru industria indigenă. A făcut imputări și guvernului pentru decadența industriei, dar proiectul totuși l-a admis pentru desbateră în special. Au mai vorbit la acest obiect și deputații Major Ferencz și Visontai Soma, cari asemenea au primit proiectul în general.

După pauză au urmat apoi câteva interpelații.

Györffy Gyula, vîrșînd lacrimi de crocodil asupra sorții Săcuiilor, a interpelat pe guvern: ce, cum și când are de gînd să scape de la „perire“ pe bieții Săcui, cari în trecut și în prezente au mare misiune de implinit. Cine-i poate înlocui pe Săcui în apărarea țării — întrebă el, — dacă ei vor peri odată?

A doua interpelație a fost a deputaților Pichler Gyózó și Major Ferencz despre noile drumuri de fer, ce au în curînd a se construi în Bosnia-Herțegovina. Amîndoi interelanții vîd înainte, că din noile căi ferate mai mult profit vor avea Austriacii, pe când Ungaria nu se va alege cu nimic.

Intrebă deci guvernul: ce măsuri are de gînd să ia, pentru-ca asta să nu se întâmple?

Al treilea a interpelat bătrînul deputat Madarász József în interesul învățătorilor ovrei. Sunt foarte mulți învățători ovrei fără calificare, aplicați în paguba celor diplomați; — are ministrul școlilor de gînd — întrebă interelanțul — să cerceteze starea învățătorilor jidovi?

Toate interpelațiile au fost predate ministrilor respectivi.

Casa magnaților.

— Ședința de la 13 l. c. n. —

Sâmbătă a fost prima ședință — după vacanță — în Casa magnaților, cari s'au întrunit de data aceasta în număr neobișnuit de mare. Ear asta pentru faptul, că în ședința aceasta s'au prezentat pentru prima-dată nouii preșidenți.

Mai întîiu ministrul-president Széll a cetit magnaților actul de numire a nouilor preșidenți: contele Csáky Albin, ca prim-president; Ernuszti Kelemen și baronul Kemény Kálmán, ca vice-preșidenți, după-vechii preșidenți: contele Károlyi Tibor și baron Vay Béla s'au retras din cauză de sănătate.

Ședința s'a deschis prin presedintele de oțate, episcopul reformat Kiss Áron; ear' după dînsul a ocupat scaunul presidial noul vice-president Ernuszti, deoarece-ce contele Csáky, fiind încă și deputat în Cameră, își va începe funcția de president al mag-

Avis!

Am onoare a face cunoscut onoratului public, că în urmarea abdicării mele din postul de fisc al institutului de credit și economii „Victoria“, mi-am deschis cancelaria advocațională în **Arad**, strada **Salacz Nr 1**. Deci mă recomand în atențiunea și bunăvoința tuturor amicilor și cunoșcuților.

Cu toată stima:

Georgiu Lazaru,
advocat.

508 1—3

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“.)

Piéta Tököly, colț cu strada Lazar Vilmos.

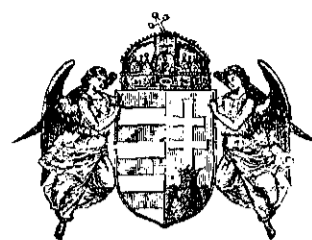
Pentru domni și dame.

Modern aranjate: băi de aburi, basinuri mari cu apă caldă și rece, — băi de vană. Dușuri exelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cuceriri ale științei.

Prețuri moderate.

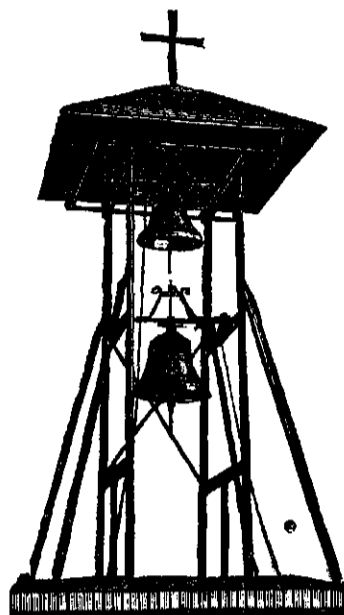
508 2—

Turnătoră de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

în Timisoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul ve hiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonal unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadinstarea clopotelor vechi cu adius'are de fer bătut. — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

505 3—

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	— 1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	— 2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	— 2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	— 4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	— 2.50 „
8.) „Războiul pentru neatârănare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	— 1.20 „
		— 1.60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția	—	— 1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	— 1.— „
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	— 3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	— 1.60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	— 5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	— 1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	— 1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricene și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.		

La coman : să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.